כל כנויי נזירות פרק ראשון נזיר ב.

כל * [ה]**כינויי נזירות כנזירות.** כל המקבל עליו נזירות כאותו לשון שבדו להן חכמים הרי הוא נזיר כמו [ו]אם אמר הריני נזיר. ואלו הן כינויי נזירות [ז]נזיק נזיח פזיח מי שאמר הריני נזיק או שאמר הריני נזיח או פזיח הרי הוא נזיר משום הלין טעמי אית דאמרי לשון שבדו להן חכמים הן ואית דאמרי דהני כינויין לשון אומות הן[ח] (ה) דלי משום דמי מחקת לרגל דקו"ף דנזיק ודופן דמ' דנזיח וגגו דפ"א דפזיח ודופן מ' שכו משויית ליה נזיר: **האומר אהא.** אע"פ שלא הוציא כשפתיו נזיר: **הרי זה נזיר.** דידות נזירות כנזירות וכשם שאותו אדם בנית יד של כלי ומגביה את הכלי עצמו כך זה כיון דאמר אהא[ט] או שאמר אהא נאה הרי זה נזיר. וטעמא דכולה מתניתין מפרש בגמרא:

גמ' מ"ט דני נזיר. דמאי איריא מילי דנזיר בסדר נשים: **סגא אקרא קאי וכו'.** ובדין הוא דהוה ליה למתנייה לגמר סוטה אלא אידי דתנא כתובות דעיקר סדר נשים[כ] ותנא ליה פרק המדיר[י] תנא ליה נדרים לגמר כתובות והדר תנא נזיר [י]דמסמיך ליה קרא לנדור נדר נזיר וגו'[כ] והדר תנא סוטה דאמר מר כל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין (דף ז.) מתי הרבה יין עושה כו': **פתח בכינויין.** דקתני כל כינויי נזירות כנזירות: **ומפרש ידות.** האומר אהא: **אגא מהכוא דסליק כו'.** אורמא דתנא מהכוא דסליק מתחיל לפרוסי בריש כתנן כו': **אגא לעולם אני הכי ואני הכי.** ומסתברא טעמא דהתם [מ]גבי במה בהמה יוצאה[נ] אידי שאסור לגמל לגלח [ס]בשפסר אבל הוא אינו מייב [ע]בדבר שאינו ראוי לה הלכך קלישא איסורא ולהכי מפרש התירא בריש גבי

כל כינוי לחול עליו נזירות לכל דבר כאילו אמר בשם העיקר דהיינו אהא נזיר ומהני למיהוי נזיר כי אמר הכנויין אהא נזיק או נזיח או פזיח כמו בשם העיקר והם נקראין כנויין:

האומר אהא הרי זה נזיר. ובגמרא מפרש דאיכא הוכחה כמו שנזיר עובר לפניו וזה נקרא ידות נזירות שלא גמר דבורו ומהני לחול עליו כל דיני נזירות כאילו גמר דיבורו כאדם האוחז בבית יד של כלי ומגביהו בכך כאילו אוחז בכלי: **או אהא נאה.** גם זה נקרא ידות נזירות ובגמרא * מפרש אמאי לא ערביהו למתניתין לבבא אחת ואיתני הכי האומר אהא או אהא נאה הרי זה נזיר[ב]:

נזיר נזיק נזיח פזיח הרי זה נזיר. לפי שרצה לפרש כל הכנויין פתח ואומר נזיר וכו' כלומר נזיר הוא עיקר השם הכתוב בתורה שעל ידי לשון זה חל עליו שם נזירות וה"ה אם אמר בלשון הכנויין כמו נזיק נזיח פזיח וריש[ג] דמתניתין אתא לפרושי דקתני כל כינויי נזירות כנזירות וכינויין נתלקו אמוראים בפ"ק דנדרים (דף י.) ר' יוחנן אומר לשון אומות הם פירוש שלש לשונות אלו משבעים לשונות הם ואם תאמר ולרבי יוחנן מאי איריא הנך ג' לשונות בכל ע' לשונות נמי אם קבל עליו נזירות באחד מהנך הלשונות חייל עליה הנזירות וי"ל דאה"נ דגם בשאר לשונות אם מכירם ומינסם ומתכוין לקבל עליו נזירות הוי נזיר אבל מהני ליישני דמתניתין כי אמר נזרו באחד מן שלש לשונות הללו חייל עליה נזירות (נהי) נמי כי אין מתכוין משום דדמי טפי ללשון תורה מלשונות אחרים וי"ל פליג התם ואמר לשון שבדו חכמים מלבם והתם פריך אמאי בדיעבד ותקינהו רבנן לשון כנויין והשיב דזימנין דבעי למימר לה' קרבן ואמר לה' גרידא ומפיק שם שמים לנבלה ולכך תקנו כנויין שלא הורגל הלשון לומר לה' קושם ות"ת ולר"ל אין יכול קרבן על ידי לשון שבדו חכמים הא קמייתי מוקין בעזרה ויש לומר כיון דמתכוין לנדור נזיר ויודע שלשון זה בדו חכמים לנדור בהם בנזיר קבלה גמורה היא כאילו אמר בלשון הכתוב בתורה א] והר"ל יחיאל פירש דר"ל לאו לענין קרבן קאמר אלא לענין מלקות דאקי אם עבר על נזירותו שקבל בלשון שבדו חכמים: **האומר** הריני בזה. בגמרא מוקי לה דנזיר עובר לפניו ולגופיה לא איצטריך דהא מרישא שמעינן אפילו כי לא אמר אלא אהא ונזיר עובר לפניו דהוי נזיר אלא לדיוקא איצטריך טעמא דאמר כזה הא האומר הריני אפילו נזיר עובר לפניו * לא מהני דטפי משמע אהא כזה מן הריני כי לא פיים כזה: **הריני מסלסל הריני מבלבל.** הני לאו ידות נזירות ניהו דאם כן ליתניהו לעיל בהדי ידות אלא שלא פירש להדיא אנזירות ואתנו[ד] הוא דמפרשינן דיבוריה משמע דנזירות בא לומר כי אמר הני לשונות ותפיס בשעריה כדמפרש בגמרא: **מאי** טעמא תני נזיר. פירוש בסדר נשים (ז) בסדר קדשים הוה ליה למתנייה שהוא הלכות קרבנות ומשני תנא אקרא קאי והיה אם וגו' מי גרם לה לעבירה יין כלומר מי גרם לה שזיגתה יין הלכך (ה) תני אותה מסכתא בסדר נשים: וקאמר כל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין. פיוס הדבר שאמר תחלה מי גרם לעבירה יין כלומר וכיון הוא שתאמר עצמה מן היין אבל בשאר מוסיף לומר שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין כגזיר ולכך שנה נזיר בנשים שגם הוא הבועל נבדק כדאיתא בסוטה (דף מ:) שהבועל נבדק כמו הנבעלת ובנדרים לא בעי מ"ט תנא בנשים משום דעיקר פרשת נדרים בפרשת אשה כתיב ולא הוה מצ"ל טעמא דקאמר ברישא סוטה (דף ב.) כדפריך (ו) מכדי תנא מנזיר קסליק מאי שנא דקתני סוטה ומשני התם אידי דתנא בכתובות פרק המדיר את אשתו (דף ע.) תנא נמי נדרים ואידי דתנא נדרים תנא נמי נזיר דדמיא לנדרים דמי ליה דאיכא הכא דלכך שנתן בסדר נשים וי"ל משום דלא מיסתבר ליה דתנא נדרים שכולו קרבנות ולאו נזיר לשנות התם טפי ואדרבה תגביה ה"ל למיתני נדרים התם לכך נ"ל טעמא דתנא אקרא קאי וקשה דלמה לו להתריך (ז) לשונו ולומר כל הרואה סוטה כו' ומה ענין זה לזה לכן נ"ל דמאי דקאמר תנא אקרא קאי אינו ר"ל אקרא דכתיב בפרשה אלא ר"ל אקרא קאי דכתיב[2] בסוף המגרש במסכת גיטין (דף ל.) דכתיב והיה אם וגו' ועתה ניתא שפיר מאי דכתב נזיר בסדר נשים דמי גרם לעבירה יין וכו' אבל מ"מ קשה אמאי תנא נזירות אלא סוטה היה לו לכותבו אחר גיטין ומשום הכי קאמר בכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר וכו' וגם זה עבירה ותגבר נדרים תנא נזיר והדר אחר לסוטה בריש הדר נזיר בסדר הכרחה לתגבר המדיר תנא נדרים דאיכא דנפשיה פי' המלויה בחדש ובמה אשה יוצאה מפרש איסורו בריש אלא לעולם תני הכי ותני הכי אלא התם דאיסורא דנפשיה הוא מפרש איסורא דנפשיה ברישא גבי בהמה דאיסורא איידי בהמה הוא דאתי מפרש היתירא ברישא גבי

כל * [ה]**כינויי נזירות כנזירות.** כל דבר שאינו עיקר שמו כן נקרא כינויי נזירות בנזירות. כל דבר שאינו עיקר שמו כן נקרא כינוי לחול עליו נזירות לכל דבר כאילו אמר בשם העיקר דהיינו אהא נזיר ומהני למיהוי נזיר כי אמר הכנויין אהא נזיק או נזיח או פזיח כמו בשם העיקר והם נקראין כנויין:

האומר אהא הרי זה נזיר. ובגמרא מפרש דאיכא הוכחה כמו שנזיר עובר לפניו וזה נקרא ידות נזירות שלא גמר דבורו ומהני לחול עליו כל דיני נזירות כאילו גמר דיבורו כאדם האוחז בבית יד של כלי ומגביהו בכך כאילו אוחז בכלי: **או אהא נאה.** גם זה נקרא ידות נזירות ובגמרא * מפרש אמאי לא ערביהו למתניתין לבבא אחת ואיתני הכי האומר אהא או אהא נאה הרי זה נזיר[ב]:

נזיר נזיק נזיח פזיח הרי זה נזיר. לפי שרצה לפרש כל הכנויין פתח ואומר נזיר וכו' כלומר נזיר הוא עיקר השם הכתוב בתורה שעל ידי לשון זה חל עליו שם נזירות וה"ה אם אמר בלשון הכנויין כמו נזיק נזיח פזיח וריש[ג] דמתניתין אתא לפרושי דקתני כל כינויי נזירות כנזירות וכינויין נתלקו אמוראים בפ"ק דנדרים (דף י.) ר' יוחנן אומר לשון אומות הם פירוש שלש לשונות אלו משבעים לשונות הם ואם תאמר ולרבי יוחנן מאי איריא הנך ג' לשונות בכל ע' לשונות נמי אם קבל עליו נזירות באחד מהנך הלשונות חייל עליה הנזירות וי"ל דאה"נ דגם בשאר לשונות אם מכירם ומינסם ומתכוין לקבל עליו נזירות הוי נזיר אבל מהני ליישני דמתניתין כי אמר נזרו באחד מן שלש לשונות הללו חייל עליה נזירות (נהי) נמי כי אין מתכוין משום דדמי טפי ללשון תורה מלשונות אחרים וי"ל פליג התם ואמר לשון שבדו חכמים מלבם והתם פריך אמאי בדיעבד ותקינהו רבנן לשון כנויין והשיב דזימנין דבעי למימר לה' קרבן ואמר לה' גרידא ומפיק שם שמים לנבלה ולכך תקנו כנויין שלא הורגל הלשון לומר לה' קושם ות"ת ולר"ל אין יכול קרבן על ידי לשון שבדו חכמים הא קמייתי מוקין בעזרה ויש לומר כיון דמתכוין לנדור נזיר ויודע שלשון זה בדו חכמים לנדור בהם בנזיר קבלה גמורה היא כאילו אמר בלשון הכתוב בתורה א] והר"ל יחיאל פירש דר"ל לאו לענין קרבן קאמר אלא לענין מלקות דאקי אם עבר על נזירותו שקבל בלשון שבדו חכמים: **האומר** הריני בזה. בגמרא מוקי לה דנזיר עובר לפניו ולגופיה לא איצטריך דהא מרישא שמעינן אפילו כי לא אמר אלא אהא ונזיר עובר לפניו דהוי נזיר אלא לדיוקא איצטריך טעמא דאמר כזה הא האומר הריני אפילו נזיר עובר לפניו * לא מהני דטפי משמע אהא כזה מן הריני כי לא פיים כזה: **הריני מסלסל הריני מבלבל.** הני לאו ידות נזירות ניהו דאם כן ליתניהו לעיל בהדי ידות אלא שלא פירש להדיא אנזירות ואתנו[ד] הוא דמפרשינן דיבוריה משמע דנזירות בא לומר כי אמר הני לשונות ותפיס בשעריה כדמפרש בגמרא: **מאי** טעמא תני נזיר. פירוש בסדר נשים (ז) בסדר קדשים הוה ליה למתנייה שהוא הלכות קרבנות ומשני תנא אקרא קאי והיה אם וגו' מי גרם לה לעבירה יין כלומר מי גרם לה שזיגתה יין הלכך (ה) תני אותה מסכתא בסדר נשים: וקאמר כל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין. פיוס הדבר שאמר תחלה מי גרם לעבירה יין כלומר וכיון הוא שתאמר עצמה מן היין אבל בשאר מוסיף לומר שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין כגזיר ולכך שנה נזיר בנשים שגם הוא הבועל נבדק כדאיתא בסוטה (דף מ:) שהבועל נבדק כמו הנבעלת ובנדרים לא בעי מ"ט תנא בנשים משום דעיקר פרשת נדרים בפרשת אשה כתיב ולא הוה מצ"ל טעמא דקאמר ברישא סוטה (דף ב.) כדפריך (ו) מכדי תנא מנזיר קסליק מאי שנא דקתני סוטה ומשני התם אידי דתנא בכתובות פרק המדיר את אשתו (דף ע.) תנא נמי נדרים ואידי דתנא נדרים תנא נמי נזיר דדמיא לנדרים דמי ליה דאיכא הכא דלכך שנתן בסדר נשים וי"ל משום דלא מיסתבר ליה דתנא נדרים שכולו קרבנות ולאו נזיר לשנות התם טפי ואדרבה תגביה ה"ל למיתני נדרים התם לכך נ"ל טעמא דתנא אקרא קאי וקשה דלמה לו להתריך (ז) לשונו ולומר כל הרואה סוטה כו' ומה ענין זה לזה לכן נ"ל דמאי דקאמר תנא אקרא קאי אינו ר"ל אקרא דכתיב בפרשה אלא ר"ל אקרא קאי דכתיב[2] בסוף המגרש במסכת גיטין (דף ל.) דכתיב והיה אם וגו' ועתה ניתא שפיר מאי דכתב נזיר בסדר נשים דמי גרם לעבירה יין וכו' אבל מ"מ קשה אמאי תנא נזירות אלא סוטה היה לו לכותבו אחר גיטין ומשום הכי קאמר בכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר וכו' וגם זה עבירה ותגבר נדרים תנא נזיר והדר אחר לסוטה בריש הדר נזיר בסדר הכרחה לתגבר המדיר תנא נדרים דאיכא דנפשיה פי' המלויה בחדש ובמה אשה יוצאה מפרש איסורו בריש אלא לעולם תני הכי ותני הכי אלא התם דאיסורא דנפשיה הוא מפרש איסורא דנפשיה ברישא גבי בהמה דאיסורא איידי בהמה הוא דאתי מפרש היתירא ברישא גבי

גמ' מ"ט דני נזיר. דמאי איריא מילי דנזיר בסדר נשים: **סגא אקרא קאי וכו'.** ובדין הוא דהוה ליה למתנייה לגמר סוטה אלא אידי דתנא כתובות דעיקר סדר נשים[כ] ותנא ליה פרק המדיר[י] תנא ליה נדרים לגמר כתובות והדר תנא נזיר [י]דמסמיך ליה קרא לנדור נדר נזיר וגו'[כ] והדר תנא סוטה דאמר מר כל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין [ז]היינו דלמתריך בסוטה (דף ז.) מתי הרבה יין עושה כו': **פתח בכינויין.** דקתני כל כינויי נזירות כנזירות: **ומפרש ידות.** האומר אהא: **אגא מהכוא דסליק כו'.** אורמא דתנא מהכוא דסליק מתחיל לפרוסי בריש כתנן כו': **אגא לעולם אני הכי ואני הכי.** ומסתברא טעמא דהתם [מ]גבי במה בהמה יוצאה[נ] אידי שאסור לגמל לגלח [ס]בשפסר אבל הוא אינו מייב [ע]בדבר שאינו ראוי לה הלכך קלישא איסורא ולהכי מפרש התירא בריש גבי

ולא מנחילין ומפרש אלו נוחלין ומנחילין ברישא אלא לעולם תני הכי ותני הכי אלא התם דאיסורא דנפשיה הוא מפרש איסורא דנפשיה ברישא גבי בהמה דאיסורא איידי בהמה הוא דאתי מפרש היתירא ברישא גבי

כל * [ה]**כינויי נזירות כנזירות.** [ט]**האומר אהא הרי זה נזיר או אהא נאה נזיר** [י]**נזיק נזיח פזיח הרי זה נזיר** [יא]**הריני כזה** [יב]**הריני מסלסל הריני מבלבל הרי עלי לשלח פרע הרי זה נזיר הרי עלי ציפורים ר"מ אומר נזיר וחכמים אומרים** [יג]**אינו נזיר: גמ'** מכדי תנא בסדר נשים קאי מאי טעמא תני נזיר תנא אקרא קאי [יד]והיה אם לא תמצא חן בעיניו כי מצא בה ערות דבר וה"ק מי גרם לה לעבירה יין וקאמר [טו]כל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין פתח בכינויין ומפרש ידות אמר רבא ואיתימא כדי חסורי מיחסרא והכי קתני כל כינויי נזירות כנזירות וידות נזירות כנזירות ואלו הן ידות האומר אהא הרי זה נזיר [טז]ולפרוש כינויי ברישא תנא מההוא דסליק ההוא מפרש ברישא כדתנן [יז]במה מדליקין ובמה אין מדליקין ומפרש אין מדליקין ברישא [יח]במה טומנין ובמה אין טומנין ומפרש אין טומנין ברישא [יט]במה אשה יוצאה ובמה אינה יוצאה ומפרש לא תצא אשה ברישא [כ]והתנן במה בהמה יוצאה ובמה אינה יוצאה ומפרש יוצא גמל ברישא [כא]יש נוחלין ומנחילין נוחלין ולא מנחילין מנחילין ולא נוחלין לא נוחלין

[א] כדאיתא בגמרא לעיל בהדי ידות אלא שלא פירש להדיא אנזירות ואתנו[ד] הוא דמפרשינן דיבוריה משמע דנזירות בא לומר כי אמר הני לשונות ותפיס בשעריה כדמפרש בגמרא: **מאי** טעמא תני נזיר. פירוש בסדר נשים (ז) בסדר קדשים הוה ליה למתנייה שהוא הלכות קרבנות ומשני תנא אקרא קאי והיה אם וגו' מי גרם לה לעבירה יין כלומר מי גרם לה שזיגתה יין הלכך (ה) תני אותה מסכתא בסדר נשים: וקאמר כל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין. פיוס הדבר שאמר תחלה מי גרם לעבירה יין כלומר וכיון הוא שתאמר עצמה מן היין אבל בשאר מוסיף לומר שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין כגזיר ולכך שנה נזיר בנשים שגם הוא הבועל נבדק כדאיתא בסוטה (דף מ:) שהבועל נבדק כמו הנבעלת ובנדרים לא בעי מ"ט תנא בנשים משום דעיקר פרשת נדרים בפרשת אשה כתיב ולא הוה מצ"ל טעמא דקאמר ברישא סוטה (דף ב.) כדפריך (ו) מכדי תנא מנזיר קסליק מאי שנא דקתני סוטה ומשני התם אידי דתנא בכתובות פרק המדיר את אשתו (דף ע.) תנא נמי נדרים ואידי דתנא נדרים תנא נמי נזיר דדמיא לנדרים דמי ליה דאיכא הכא דלכך שנתן בסדר נשים וי"ל משום דלא מיסתבר ליה דתנא נדרים שכולו קרבנות ולאו נזיר לשנות התם טפי ואדרבה תגביה ה"ל למיתני נדרים התם לכך נ"ל טעמא דתנא אקרא קאי וקשה דלמה לו להתריך (ז) לשונו ולומר כל הרואה סוטה כו' ומה ענין זה לזה לכן נ"ל דמאי דקאמר תנא אקרא קאי אינו ר"ל אקרא דכתיב בפרשה אלא ר"ל אקרא קאי דכתיב[2] בסוף המגרש במסכת גיטין (דף ל.) דכתיב והיה אם וגו' ועתה ניתא שפיר מאי דכתב נזיר בסדר נשים דמי גרם לעבירה יין וכו' אבל מ"מ קשה אמאי תנא נזירות אלא סוטה היה לו לכותבו אחר גיטין ומשום הכי קאמר בכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר וכו' וגם זה עבירה ותגבר נדרים תנא נזיר והדר אחר לסוטה בריש הדר נזיר בסדר הכרחה לתגבר המדיר תנא נדרים דאיכא דנפשיה פי' המלויה בחדש ובמה אשה יוצאה ומפרש איסורו בריש אלא לעולם תני הכי ותני הכי אלא התם דאיסורא דנפשיה הוא מפרש איסורא דנפשיה ברישא גבי בהמה דאיסורא איידי בהמה הוא דאתי מפרש היתירא ברישא גבי

[ב] כדאיתא בגמרא לעיל בהדי ידות אלא שלא פירש להדיא אנזירות ואתנו[ד] הוא דמפרשינן דיבוריה משמע דנזירות בא לומר כי אמר הני לשונות ותפיס בשעריה כדמפרש בגמרא: **מאי** טעמא תני נזיר. פירוש בסדר נשים (ז) בסדר קדשים הוה ליה למתנייה שהוא הלכות קרבנות ומשני תנא אקרא קאי והיה אם וגו' מי גרם לה לעבירה יין כלומר מי גרם לה שזיגתה יין הלכך (ה) תני אותה מסכתא בסדר נשים: וקאמר כל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין. פיוס הדבר שאמר תחלה מי גרם לעבירה יין כלומר וכיון הוא שתאמר עצמה מן היין אבל בשאר מוסיף לומר שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין כגזיר ולכך שנה נזיר בנשים שגם הוא הבועל נבדק כדאיתא בסוטה (דף מ:) שהבועל נבדק כמו הנבעלת ובנדרים לא בעי מ"ט תנא בנשים משום דעיקר פרשת נדרים בפרשת אשה כתיב ולא הוה מצ"ל טעמא דקאמר ברישא סוטה (דף ב.) כדפריך (ו) מכדי תנא מנזיר קסליק מאי שנא דקתני סוטה ומשני התם אידי דתנא בכתובות פרק המדיר את אשתו (דף ע.) תנא נמי נדרים ואידי דתנא נדרים תנא נמי נזיר דדמיא לנדרים דמי ליה דאיכא הכא דלכך שנתן בסדר נשים וי"ל משום דלא מיסתבר ליה דתנא נדרים שכולו קרבנות ולאו נזיר לשנות התם טפי ואדרבה תגביה ה"ל למיתני נדרים התם לכך נ"ל טעמא דתנא אקרא קאי וקשה דלמה לו להתריך (ז) לשונו ולומר כל הרואה סוטה כו' ומה ענין זה לזה לכן נ"ל דמאי דקאמר תנא אקרא קאי אינו ר"ל אקרא דכתיב בפרשה אלא ר"ל אקרא קאי דכתיב[2] בסוף המגרש במסכת גיטין (דף ל.) דכתיב והיה אם וגו' ועתה ניתא שפיר מאי דכתב נזיר בסדר נשים דמי גרם לעבירה יין וכו' אבל מ"מ קשה אמאי תנא נזירות אלא סוטה היה לו לכותבו אחר גיטין ומשום הכי קאמר בכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר וכו' וגם זה עבירה ותגבר נדרים תנא נזיר והדר אחר לסוטה בריש הדר נזיר בסדר הכרחה לתגבר המדיר תנא נדרים דאיכא דנפשיה פי' המלויה בחדש ובמה אשה יוצאה ומפרש איסורו בריש אלא לעולם תני הכי ותני הכי אלא התם דאיסורא דנפשיה הוא מפרש איסורא דנפשיה ברישא גבי בהמה דאיסורא איידי בהמה הוא דאתי מפרש היתירא ברישא גבי

[ג] כדאיתא בגמרא לעיל בהדי ידות אלא שלא פירש להדיא אנזירות ואתנו[ד] הוא דמפרשינן דיבוריה משמע דנזירות בא לומר כי אמר הני לשונות ותפיס בשעריה כדמפרש בגמרא: **מאי** טעמא תני נזיר. פירוש בסדר נשים (ז) בסדר קדשים הוה ליה למתנייה שהוא הלכות קרבנות ומשני תנא אקרא קאי והיה אם וגו' מי גרם לה לעבירה יין כלומר מי גרם לה שזיגתה יין הלכך (ה) תני אותה מסכתא בסדר נשים: וקאמר כל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין. פיוס הדבר שאמר תחלה מי גרם לעבירה יין כלומר וכיון הוא שתאמר עצמה מן היין אבל בשאר מוסיף לומר שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין כגזיר ולכך שנה נזיר בנשים שגם הוא הבועל נבדק כדאיתא בסוטה (דף מ:) שהבועל נבדק כמו הנבעלת ובנדרים לא בעי מ"ט תנא בנשים משום דעיקר פרשת נדרים בפרשת אשה כתיב ולא הוה מצ"ל טעמא דקאמר ברישא סוטה (דף ב.) כדפריך (ו) מכדי תנא מנזיר קסליק מאי שנא דקתני סוטה ומשני התם אידי דתנא בכתובות פרק המדיר את אשתו (דף ע.) תנא נמי נדרים ואידי דתנא נדרים תנא נמי נזיר דדמיא לנדרים דמי ליה דאיכא הכא דלכך שנתן בסדר נשים וי"ל משום דלא מיסתבר ליה דתנא נדרים שכולו קרבנות ולאו נזיר לשנות התם טפי ואדרבה תגביה ה"ל למיתני נדרים התם לכך נ"ל טעמא דתנא אקרא קאי וקשה דלמה לו להתריך (ז) לשונו ולומר כל הרואה סוטה כו' ומה ענין זה לזה לכן נ"ל דמאי דקאמר תנא אקרא קאי אינו ר"ל אקרא דכתיב בפרשה אלא ר"ל אקרא קאי דכתיב[2] בסוף המגרש במסכת גיטין (דף ל.) דכתיב והיה אם וגו' ועתה ניתא שפיר מאי דכתב נזיר בסדר נשים דמי גרם לעבירה יין וכו' אבל מ"מ קשה אמאי תנא נזירות אלא סוטה היה לו לכותבו אחר גיטין ומשום הכי קאמר בכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר וכו' וגם זה עבירה ותגבר נדרים תנא נזיר והדר אחר לסוטה בריש הדר נזיר בסדר הכרחה לתגבר המדיר תנא נדרים דאיכא דנפשיה פי' המלויה בחדש ובמה אשה יוצאה ומפרש איסורו בריש אלא לעולם תני הכי ותני הכי אלא התם דאיסורא דנפשיה הוא מפרש איסורא דנפשיה ברישא גבי בהמה דאיסורא איידי בהמה הוא דאתי מפרש היתירא ברישא גבי

[ד] כדאיתא בגמרא לעיל בהדי ידות אלא שלא פירש להדיא אנזירות ואתנו[ד] הוא דמפרשינן דיבוריה משמע דנזירות בא לומר כי אמר הני לשונות ותפיס בשעריה כדמפרש בגמרא: **מאי** טעמא תני נזיר. פירוש בסדר נשים (ז) בסדר קדשים הוה ליה למתנייה שהוא הלכות קרבנות ומשני תנא אקרא קאי והיה אם וגו' מי גרם לה לעבירה יין כלומר מי גרם לה שזיגתה יין הלכך (ה) תני אותה מסכתא בסדר נשים: וקאמר כל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין. פיוס הדבר שאמר תחלה מי גרם לעבירה יין כלומר וכיון הוא שתאמר עצמה מן היין אבל בשאר מוסיף לומר שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין כגזיר ולכך שנה נזיר בנשים שגם הוא הבועל נבדק כדאיתא בסוטה (דף מ:) שהבועל נבדק כמו הנבעלת ובנדרים לא בעי מ"ט תנא בנשים משום דעיקר פרשת נדרים בפרשת אשה כתיב ולא הוה מצ"ל טעמא דקאמר ברישא סוטה (דף ב.) כדפריך (ו) מכדי תנא מנזיר קסליק מאי שנא דקתני סוטה ומשני התם אידי דתנא בכתובות פרק המדיר את אשתו (דף ע.) תנא נמי נדרים ואידי דתנא נדרים תנא נמי נזיר דדמיא לנדרים דמי ליה דאיכא הכא דלכך שנתן בסדר נשים וי"ל משום דלא מיסתבר ליה דתנא נדרים שכולו קרבנות ולאו נזיר לשנות התם טפי ואדרבה תגביה ה"ל למיתני נדרים התם לכך נ"ל טעמא דתנא אקרא קאי וקשה דלמה לו להתריך (ז) לשונו ולומר כל הרואה סוטה כו' ומה ענין זה לזה לכן נ"ל דמאי דקאמר תנא אקרא קאי אינו ר"ל אקרא דכתיב בפרשה אלא ר"ל אקרא קאי דכתיב[2] בסוף המגרש במסכת גיטין (דף ל.) דכתיב והיה אם וגו' ועתה ניתא שפיר מאי דכתב נזיר בסדר נשים דמי גרם לעבירה יין וכו' אבל מ"מ קשה אמאי תנא נזירות אלא סוטה היה לו לכותבו אחר גיטין ומשום הכי קאמר בכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר וכו' וגם זה עבירה ותגבר נדרים תנא נזיר והדר אחר לסוטה בריש הדר נזיר בסדר הכרחה לתגבר המדיר תנא נדרים דאיכא דנפשיה פי' המלויה בחדש ובמה אשה יוצאה ומפרש איסורו בריש אלא לעולם תני הכי ותני הכי אלא התם דאיסורא דנפשיה הוא מפרש איסורא דנפשיה ברישא גבי בהמה דאיסורא איידי בהמה הוא דאתי מפרש היתירא ברישא גבי

מסורת הש"ס

[ה] קדושין ה:, [ו] [ברכות סב. סוטה כ.], [ז] [נדרים כ: ע"ש], [ד] [שבת כ:], [ט] [סוס מז:], [ו] [סוס נז.], [ז] [סוס נח:], [ח] [ב"ב קח.], [ט] [נדרים י.], [י] [כתובות ע.], [כ] [במדבר יז], [ל] [ל"ל כתובות], [מ] [עיין תוס' ע"ב ד"ה אמר שמואל], [נ] מכאן שרך לע"ב.

תורה אור השלם

1. כי יקח איש אשה ובעלה והיה אם לא תמצא חן בעיניו כי מצא בה ערות דבר וכתב לה ספר כריתת ונתן בידה ושלחה מביתו:
דברים כד א

נוסחת רבינו יהודה בן רבינו נתן

[ה] בכ"י כתוב בתחלה כזה הלשון פירוש מסכת נזיר לרבינו יהודה בר נתן זצ"ל (מ"ש נ"ר מגני מהרן תמר"ש): [כ] שאם: [ג] (נזיק נזיח פזיח) ליתא בכ"י: [ד] מו: [ה] כתלן דאמר אהא נזיר דמי: [ו] דסמיך: [ז] (היינו) ליתא בכ"י: [ח] גבי כמה מדליקין ומה טומנין: כמה בהמה יוצאה כו': [ט] בשביל הוצאה זו לא כתיב סקילה ולא כשונג קרבן אלא איסורא בעלמא דנפקא בהמתו בדבר כו':

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כל כינויי וכו' לשון אומות הן משוס כל"ל ותיכת לי נמתק: (ב) ד"ה תנא אקרא וכו' סדר נשים היא ותנא: (ג) ד"ה אלא וכו' כמה בהמה יוצאה איסורא איידי: (ד) תוס' ד"ה מאי טעמא וכו' דבסדר קדשים וכו': (ה) בא"ד הלכך קבעה אותה מסכתא: (ו) בא"ד כדפרין דהם מכלי וכו': (ז) בא"ד להתריך בלשונו: (ח) ד"ה אלא לעולם וד"ה אלא הכא לפרוס הד"ש:

גליון הש"ס

בספר סם הנדולים להגאון מוה' חיים יוסף דוד אזולאי נאות ג' כתב כשם הרב יד אלאחי דפר' נזיר ליט מרש"י: תוס' ד"ה אי אהא נאה ובנבואה שפרש. ל"ל אפרש: תוס' ד"ה האומר הריני בזה כו' לא מחני. עיין ר"ג נדרים דף ט' ע"א ד"ה בפסיה:

מוסף רש"י

אהא. אחיה (קדושין ה:). כל הרואה סוטה בקלקולה. בגיטין (ל.) דכתיב מאמר דכתיב מדליה, קוסר אבל למעלה מדליה, יזיר עצמו מן היין. שהיין מביא לידי קלות ראש והוא גרם לה (שם ב.). ואמרי לה כדי. שם מכם (גיטין פה: ובכתי"). בלא חנם. **במה טומנין** ובמה אין טומנין. הכל לבלך קדירה מעל גבי כירה ולטומנה בדבר אחר ואמרי מכמים אין טומנין בדבר המעמיד הכל, מי היא המוסיף ואסור (שבת מז:). במה אשה יוצאה. דהוי תכשיט ולא מעור, ואיכא דהוי תכשיט וגזור ביה רבנן דלמא שלפא ומתחיל לתחבתה תכשיטא ודילמא אתי לאתיוי ל' אמות (שם מז:). **במה בהמה יוצאה.** לפי שאדם מצוה על שמיתת בהמתו בשבת, ומידי דמינכרא ביה בהמה הוי תכשיט ואורחא ולא הוי מעור ומידי דלא מינכרא ביה הוי מעור (שם מא:). יש נוחלין ומנחילין. יש קרובים שיתלין את קרוביהם כשמתים וגם אם הם חיים מנחילין להם את ממונם, דהייט שמחיים יתלין זה את זה, ואפילו דלא קמתי יש נוחלין זה את זה, הייט משום דגבי למיתני קיפא יתלין ולא מנחילין, תני גבי רשא נוחלין ומנחילין (רשב"ם ב"ב קח.). נוחלין ולא מנחילין. יש שיתלין את קרוביהם אבל אם יאותו הם אין מנחילין לאותם קרובים שהן מורשיהן (שם).

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פ"ט מהלכי מירות הלכ' ח סמג עשין קט:
ב ב מיי' שם הלכה ו:
ג ג מיי' שם הלכה ח:
ד ד מיי' פ"ב שם הלכ' ד:
ה ה מיי' שם פרק ח הלכה ו:
ו ו מיי' שם הלכה ז:

הגהות מהר"ב רגשבורג

[א] בתוס' ד"ה מיד נזיק נזיח פזיח הרי זה נזיר וכו'. והכ"ר יחיאל פירש דל"ל לאו לענין קרבן קאמר אלא לענין מלקות. נ"ב וכ"ה בירושלמי דנזיר דף ח ע"ש וזכריהו התוס' בנדרים דף ג ע"א ד"ה אלא למ"ד כו':

הגהות התוספות

1. נ"ל אמן. 2. נ"ל הכיון. 3. נ"ל דכין.

פי' הרא"ש

[ה] כל כנויי נזירות כנזירות. כל שאינו עיקר השם מיקרי כנוי כמו המכנה שם לחבירו: האומר אהא ה"ז נזיר. לאו לפרושי כנויי קא א"ל אלא יד לנדר הוי כמו האוחז הכלי בבית יד שלו הכלי עולה עמו. ה"נ לאו נדר ממש הוי אלא משמעות קצת לשון נדר ורביהו קרא למהוי נדר ממש. האומר [אהא] נאה ה"ז נזיר. אף זה נמי יד הוי וגריעא טפי מהאומר אהא בלא נאה דהאומר אהא ונזיר עובר לפניו יש במשמעותו לשון נזירות יותר מאהא (במ') [נאה] אבל האומר אהא נאה לא מהני אם נזיר עובר לפניו דאתנאה במצות משמע ובבי' דוקא תפיס בשערו כדמפרש בגמ' ומתני' לא זז אף זו קתני. ותימה אמאי לא כלליהו בהדי הדדי וליתני האו' אהא או אהא נאה ה"ז נזיר. ושמא משום דבתרי גווני איידי רישא בנזיר עובר לפניו. וסיפא בתפוס בשערו: נזיק נזיח פזיח ה"ז נזיר היינו כנויי נזירות. ובנדרים מפרש טעמא דכיוריין [מהרן]. הריני נזיר וכו' כולה מתני' מפרש טעמא בגמרא: **גמ'** מכדי תנא בסדר נשים קאי מ"ש תני נזיר וראוי היה לסדרו בסדר קדשים משום הבאת קרבנות ואע"ג דבפ"ק דסוטה קא יהיב טעמא אמאי תנא נזיר בתר סוטה ומפרש איידי דתנא כתובות ותנא המדיר תנא נדרים ואידי דתנא נדרים תנא נזיר דדמיא לנדרים ותקני סוטה לבדר' כל הרואה סוטה

ב: כל כנויי נזירות פרק ראשון נזיר

לימא קסבר שמואל שאינן מוכיחות לא הוויין ידים. פי' דלי סבירא ליה דהויין ידים למה לי' לשמואל לאוקמי מתני' בנזיר עובר לפניו אפי' אין נזיר עובר לפניו נמי דכשאמר אהא יד מיהא הוי דעפי משמעו אקבלת נזירות דראוי לומר לאלתר אפי' אכל ושתה ביין כל היום מחלי היום ואילך יכול להיות נזיר מקבלת תענית דאם אכל כבר לא יוכל להתענות עד למחר ולישנא דאהא משמע דאהא נזיר[2] לאלתר אלכך יד הוי ואי לא כעי שמואל ידים מוכיחות אפילו אין נזיר עובר לפניו נמי: **ה"ג אמרי** אין בזמן שהנזיר וכו'. כלומר אין ודאי שמואל סבירא ליה ידים שאינן מוכיחות לא הויין ידים ונמצא עובר לפניו ליכא לספוקי דהויין ידים מוכיחות אבל אין נזיר עובר לפניו דלמא אהא בתענית קאמר כלומר ולא הויין ידים מוכיחות: ויש ספרים דגרסי אמרי לא (ו) בזמן שאין הנזיר עובר לפניו (ז) והכי פירושו לעולם שמואל לא כעי ידים מוכיחות ובזמן שנזיר עובר לפניו ליכא לספוקי דיד מיהא הוי אין[3] נזיר עובר לפניו דלמא אהא בתענית קאמר פירוש ואפילו יד לא הוי ולגירסא זו מסיק הכא דשמואל לא כעי ידים מוכיחות(ח) והתם דקאמר הרי את מקודשת אע"ג דלא אמר לי הרי היא מקודשת לו ופריך למימרא דסבר שמואל ידים שאין מוכיחות הויין ידים והא תנן התומר אהא הרי זה נזיר ומוקי לה שמואל כשנזיר עובר לפניו הא אין נזיר עובר לפניו לא אלמא קסבר שמואל ידים שאין מוכיחות לא הויין ידים ומשני התם אלא כאומר מקודשת לי אלמא מסיק התם לשמואל מהכא דידים שאינן מוכיחות לא הויין ידים לכבי גרסינן אמרי אין והשתא אלי לימא לי אינו כשאר לימא שבגמרא שכן הוא עומד ודכוותה איכא לקמן (דף כט:) לימא הני תנאי כי הני תנאי ועומד כן וכדמפרש: **ודלמא לפוטרו מקרבנותיו.** המוטלין עליו להביא כשיצאים מזירותו ולא נתכוון כלל לקבל עליו[5] על עצמו נזירות: **דקאמר** בלבו. להיות נזיר ומ"מ בעינא נמי דנזיר עובר לפניו דקבלה שבלב אינו כלום דגבי נזיר (ט) כתיב כי יפליא שיפרש כפיו אבל כי נזיר עובר לפניו ופירש בשפתיו אהא ונלנו חשב להיות נזיר מחשבת הלב מהניא כאילו אמר בפיו אהא נזיר כזה שעובר לפניו: (י) **מהו דתימא בעינא פיו** ולבו שוין קמ"ל. הכי גרסי' ולא גרסינן דלא בעינא דהוי משמע דלא בעינן פיו ולבו שוין וזה אינו דכל נדר בעינות לאו נדר הוא דאם נתכוון לומר מעשר ואמר תרומה או איפכא על פירות שלפניו לא אמר כלום ועוד קשה למה לי עובר[6] לפניו הא הוי נזיר כיון דחשב בלבו ולא בעינן פיו ולבו שוין אלא ה"פ מהו דתימא בעינן פיו ולבו שוין והכא כי לא הוציא בפיו אהא נזיר בפירוש אע"ג דנזיר עובר לפניו ואמר בלבו נזיר (כ) דאין זה פיו ולבו שוין קמ"ל דמחשבת הלב מגלית מדיבורו דאהא כי נזיר עובר לפניו דאהא נזיר קאמר וכהאי גוונא הוי שפיר פיו ולבו שוין: **ודלמא אהא נאה לפניו במצות.** כשאר מצות כדמתני' כו' ומנגן למימר דקיבל עליו נזירות: **אמר** שמואל שתפוס בשערו. כלומר אהא נאה במצוה התלויה בשיער כגון נזירות והכא ליכא לשנויי בלא תפס בשערו ונמצא עובר לפניו דהכא דבור שלם קאמר אהא נאה ואי לא תפס בשערו אפי' כי נזיר עובר לפניו משמע שפיר אהא נאה כשאר מצות כמו אנזירות ונעיל נמי דפריך ודילמא אהא בתענית ליכא לשנויי בשתפס בשערו בלא נזיר עובר לפניו דלעולם משמע שפיר אהא בתענית כי אין נזיר עובר לפניו ואם בשערו ואם בלא תפס שפיר דמתניתין פלגיהו בתרי בתי האומר אהא הרי זה נזיר או אהא נאה אע"ג דתרוייהו יודע מינהו משום דמפרשי בתרי טעמי: **ואמאי** נאה? **הא מילתא דעבירה היא ואמרי' ליה נאה.** פירוש הנודר בנזיר עושה עבירה וקרינן ליה נאה וי"ג מלתא עבידא וכי מעשה הגון וכשר בעשות כן הא עבירה היא ומשני אפילו לר' אלעזר הקפר כי' דילמא אתי למיעבר על נזירותו לשתות ביין כי אכלו לו הימים אכל טהור לא מוטא קרי ליה ובקשה דבעלמא אייתי לר' אלעזר אפילו אנזיר כתיב[7] אמתענה קרי ליה מוטא וי"ל דטהור נמי קנא קרי ליה מוטא ומכל מקום המלוה רבה על המטא ולכך קרי ליה נאה מידי דהוה[7] אמתענה מלוס בשבת דיש לו מצוה לבטל המלוס וקנא קרי ליה מוטא ומכל מקום עבירה עשה שהמענה בשבת שהרי צריך ליבש בתענית למחרת השבת לכפר על שהמענה בשבת אבל נזיר טמא רחמנא קרייה מוטא לפי שהוא סותר את נזרו וצריך לחזור לנזירותו וכבר בעיניו המעשה ותוהה על הראשונות[8]: **הריני** כזה נהי נמי דתפים בשערו הרי נזיר.[8] יש ספרים דכתיב בהן הריני כזה לא אמר אבן טעות הוא שהרי במתני' תני בהדיא אמר הריני כזה ושמע הסופר טעה במלה דכתב בתר הכי[9] א אמר שמואל כשנזיר כו' פי' דס"ד דאין נזיר עובר לפניו אלא דתפים בשעריה דומיא דמתני' דלעיל אהא נאה דאוקמינן בתפים בשעריה לחוד ולכך פריך הריני כזה לא משמע מידי דנזירות אף על גב דתפים בשעריה ומשני שמואל הכא נמי כשנזיר עובר לפניו והשתא אין צריך לומר דתפים בשעריה: ממאי

גבי יש נוחלין נמי מפרש עיקר נחלה ברישא אלא [הכא] לפרוש כינויי ברישא אלא היינו טעם ידות (ח)**הואיל ואתיין ליה מדרשא חביבין ליה וליפתח בהון ברישא תנא כי מתחיל מתחיל בעיקר קרבן ולענין פירושי מפרש ידות ברישא: האומר אהא הרי זה נזיר:** (ג)**דלמא אהא בתענית קאמר אמר שמואל** (א)**כגון שהיה נזיר עובר לפניו** (ב)**לימא קסבר שמואל ידים שאינן מוכיחות** [2]**לא הוויין ידים אמרי** (ג) **בזמן שנזיר עובר לפניו ליכא לספוקא במילתא אחרינא אבל** (ד) **ודאי אין הנזיר עובר לפניו אמרינן דלמא אהא בתענית קאמר ודלמא לפוטרו מן קרבנותיו קאמר** [2]**דקאמר בלבו אי הכי מאי למימרא מהו דתימא בעינן פיו ולבו שוין** [ד]**קמ"ל: אהא נאה נזיר: ודלמא אנאה לפניו במצות** (ה)**כדתניא** [1]**זה אלי ואנוהו** (ו) [ה]**אנאה לפניו במצות אעשה לפניו סוכה נאה לולב נאה ציצית נאה אכתוב לפניו ספר תורה נאה ואכרכנו בשיראין נאים אמר שמואל** [1]**שתפוס בשערו ואמר אנאה נזירא מילתא דעבירה ואמרי' ליה נאה אין**

לה ומקדיש נמי ותני יודות ברישא כל ידות נדרים כנדרים וכל כינויי נדרים כנדרים ולהכי מפרש ידות ברישא והדר כינויין: **האומר אהא הרי זה נזיר ואמאי דלמא אהא בתענית קאמר: לימא דקסבר שמואל ידים שאין מוכיחות** (ו). כלומר מדקא מוקים לה שמואל כגון שהיה נזיר עובר לפניו הא לאו הכי ליכא לספוקי כנזיר כלל דקסבר ידים שאין מוכיחות לא הויין ידים והא איפכא שמעינן ליה בפ"ק דקידושין(ח) דאמר שמואל האומר לאשה הרי את מקודשת הרי את מאורסת הרי את לאמתו הרי זו מקודשת ואע"ג דלא אמר לי: **אמרי.** לעולם קסבר שמואל ידים שאין מוכיחות הויין ידים (ז)כגון גבי אירוסין וקידושין כיון דמדכר שם אירוסין וקידושין הוי הוכחה במקצת והכא היינו טעמא דבעינן לאיות נזיר עובר לפניו משום דאיכא למימר אהא בתענית קאמר (ח)ולא הוי הוכחה כלל דליכא למיקם עלה דמילתא אי אמר בתענית או בנזירות ולא הוי נזיר דלא נתנה נזירות אלא להפלגה(ט) עד שיפרש שנאמר (במדבר ו) כי יפליא לנדור ומתרגמינן ארי יפרש: **[דילמא וכו'].** אפי' כי נזיר עובר לפניו אמאי הוי נזיר ודילמא לפוטרו מקרבנותיו קאמר והכי משמע אהא אני במקומו להקריב קרבנותיו: **הכא** דאמאי עסקינן כגון שאמר שבלבו היה לקבל עליו נזירות: **אי הכי.** דנזיר עובר לפניו וקאמר נמי בלבו (ט) מאי למימרא פשיטא (ח)דאעפ"ה דנזיר קאמר: **בעינן שיהא פיו ולבו שוין.** דבעינן שיהא מוציא בשפתיו מה (ח)שיהיה בלבו: **קמ"ל.** דלא בעינן ובלבד שיהא נזיר עובר לפניו הא אם אין נזיר עובר לפניו ואע"ג דאמר בלבו נזיר דלא הוציא בשפתיו לא הוי מוכחא מילתא: **האומר אהא נאה הרי זה נזיר.** דמשמע (ו)הכי קאמר שיהא שערו מגודל ונאה: (מ)**נזירא מילתא דעבירה** (ה) **ואמרי' ליה נאה.** כתמיה. ואי אמר אהא נאה כמילתא דנזירות מי הוא נזירות מילתא דנזי דאמרי' לי' זל ותיהוי נזיר והיינו דאין

בשתפס בשערו דלא נזיר עובר לפניו דלעולם משמע שפיר אהא בתענית כי אין נזיר עובר לפניו אע"ג דתפים בשערו והשתא אמי שפיר דמתניתין פלגיהו בתרי בתי האומר אהא הרי זה נזיר או אהא נאה אע"ג דתרוייהו ידות נינהו משום דמפרשי בתרי טעמי: וכי מעשה הגון וכשר בעשות כן הא עבירה היא ומשני אפילו לר' אלעזר הקפר כי' דילמא אתי למיעבר על נזירותו לשתות ביין כי אכלו לו הימים אכל טהור לא מוטא קרי ליה דבעבלמא אייתי לר' אלעזר אפילו אנזיר כתיב על שם שפיעבר עצמו מן היין קרי ליה מוטא וי"ל דטהור נמי קנא קרי ליה מוטא ומכל מקום המלוה רבה על המטא ולכך קרי ליה נאה מידי דהוה[7] אמתענה מלוס בשבת דיש לו מצוה לבטל המלוס וקנא קרי ליה מוטא ומכל מקום עבירה עשה שהמענה בשבת שהרי צריך ליבש בתענית למחרת השבת לכפר על שהמענה בשבת אבל נזיר טמא רחמנא קרייה מוטא לפי שהוא סותר את נזרו וצריך לחזור לנזירותו וכבר בעיניו המעשה ותוהה על הראשונות(ח): (ו)**הריני** כזה נהי נמי דתפים בשערו הרי נזיר.[8] יש ספרים דכתיב בהן הריני כזה לא אמר אבן טעות הוא שהרי במתני' תני בהדיא אמר הריני כזה ושמע הסופר טעה במלה דכתב בתר הכי[9] א אמר שמואל כשנזיר כו' פי' דס"ד דאין נזיר עובר לפניו אלא דתפים בשעריה דומיא דמתני' דלעיל אהא נאה דאוקמינן בתפים בשעריה לחוד ולכך פריך הריני כזה לא משמע מידי דנזירות אף על גב דתפים בשעריה ומשני שמואל הכא נמי כשנזיר עובר לפניו והשתא אין צריך לומר דתפים בשעריה: ממאי

ז א מי' פ"ח מהל' נזירות הלכה ו:

ח ב מי' פ"ח מהל' נדרים הלי כג ממג לאיין רמב טיס"ע יו"ד סימן רו סעיף ה:

ט ג ד מי' פ"ח מהל' נזירות הלכה ה ו:

י ה מי' פ"ז מהל' פ"מ הלכה ד ומג עשין נח ולאין שפד טוש"ע [יו"ד רי' רעד סע' גן מ"מ סי' תכט:

יא ו מי' פ"ח מהל' נזירות הלכה ו:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) בתוס' ד"ה הריני סיה כו' ומשמע הסופר טעה במלה דכתב בתר הכי עכ"ל. נ"ב כלון הם ד"ה ותמ"ב מה"ד אמר שמואל וכו' ועי' בספר מורת מיכור פירוש דברי המוס' ריטוב לפירוש רש"י ודפה"ח:

מוסף רש"י

כגון שהיה נזיר עובר לפניו. דוקא הכיה אף אמ' כיה קאמר (קדושין ה.) וקשה לי מיון דקאמר בלנו אעפ"י שאין נזיר עובר לפניו נמי, ואמר לי המורה מ' אין נזיר עובר לפניו, ומאיל ולא הוצל בשפתיו אע"ג דאמר בלבו לא הוי אלא כגון שהיה נזיר עובר לפניו (נדרים ה. בשמו). **ידים שאינן מוכיחות.** בית יד אמיתי דבר שאינו מוכיח אמתת לשון נמוד (קדושין ה. וכעי"ז ניסין פה.).

פי' הרא"ש

הראיל ואתיין מדרשא חביבי' ליה אבל בעניין לא אתיין מדרשא אלא בדרמס' טעמייהו בנדרים לר"י כראית ליה ולר"ל כראית ליה. והתם פריך הניחא למ"ד כנויין לשון אומות הם וכו' ומשני לאו אסורי מחסרא לה תני ידות ברישא כל ידות (נזיר) [נדרים] כנדרים כל כנויי נדרים כנדרים אבל הכא לא מסתבר ליה לשנויי הכי ולשבושי תחלת המסכת וניחא ליה עפי לשנויי התנא דמתני' מתחיל בעיקר הקרבן. והתם לא (שייך) [חש] לשנויי הכי: מתחיל בעיקר הקרבן דכנויים לשון נזירות הן לר"י דאמר לשון אומות הן ולר"ל נמי כיון שתקנו חכמים להיות נדרים בהן הוי כנדר עצמו. אבל יד לא הוי עיקר הנדר שאין במשמעות לשון נדר אלא יד בעלמא: ודלמא אהא בתענית קאמר. והיכי משווית ליה נזיר ודאי להביא קרבנותיו לעזרה כיון דאיכא למימר דלתענית נתכוון. ועוד אפי' נזיר ספק לא הוי דכיון דאיכא למימר הכי והכי הא אמרינן סתם נזירות לחקל: לימא קסבר שמואל ידים שאין מוכיחות לא הויין ידים דאי קסבר ידים הויין אפי' אין נזיר עובר לפניו נמי. דנהי דלא הויין ידים מוכיחות מ"מ יד לנזירות הוי דשפי משמעותיה לשון נזירות מלשון תענית דאהא משמע דקאי אגופיה לשעותו לשם חדש והיינו שיהא נקרא נזיר. אבל היישב בתענית אין שמו משתנה: אמרי' בזמן שהנזיר עובר לפניו ליכא לספוקי במילתא אחרינא. כלומר לעולם קסבר ידים שאין מוכיחו' הויין ידים ובזמן שהנזיר עובר לפניו הכי לא אתיין מדרשא אלא בדרמס' טעמייהו בנדרים לר"י כראית ליה ולר"ל כראית ליה. והתם פריך הניחא למ"ד כנויין לשון אומות הם וכו' ומשני לאו אסורי מחסרא לה תני ידות ברישא כל ידות (נדרים) כנדרים כל כנויי נדרים כנדרים אבל הכא לא מסתבר ליה לשנויי הכי ולשבושי תחלת המסכת וניחא ליה עפי לשנויי התנא דמתני' מתחיל בעיקר הקרבן. והתם לא (שייך) [חש] לשנויי הכי: מתחיל בעיקר הקרבן דכנויים לשון נזירות הן לר"י דאמר לשון אומות הן ולר"ל נמי כיון שתקנו חכמים להיות נדרים בהן הוי כנדר עצמו. אבל יד לא הוי עיקר הנדר שאין במשמעות לשון נדר אלא יד בעלמא: ודלמא אהא בתענית קאמר. והיכי משווית ליה נזיר ודאי להביא קרבנותיו לעזרה כיון דאיכא למימר דלתענית נתכוון. ועוד אפי' נזיר ספק לא הוי דכיון דאיכא למימר הכי והכי הא אמרינן סתם נזירות לחקל: לימא קסבר שמואל ידים שאין מוכיחות לא הויין ידים דאי קסבר ידים הויין אפי' אין נזיר עובר לפניו נמי. דנהי דלא הויין ידים מוכיחות מ"מ יד לנזירות הוי דשפי משמעותיה לשון נזירות מלשון תענית דאהא משמע דקאי אגופיה לשעותו לשם חדש והיינו שיהא נקרא נזיר. אבל היישב בתענית אין שמו משתנה: אמרי' בזמן שהנזיר עובר לפניו ליכא לספוקי במילתא אחרינא. כלומר לעולם קסבר ידים שאין מוכיחו' הויין ידים ובזמן שהנזיר עובר לפניו הלכך ליכא לספוקי במילתא אחרייתי כיון דמוכח שפי לנזיר. אבל אם היה הדבר שקול לזה כמו לזה הא אמרי' ספק נזיר להקל. אבל אם אין נזיר עובר לפניו דלמא אהא בתענית קאמר זה דבר שקול ולא הוי נזיר. דדילמא לפוטרו מקרבנותיו קאמר זה"ק אהא בחייבו של זה. מהו דתימא בע' פיו ולבו שוין ו). ועוד אי לא בע' פיו למה לי נזיר עובר לפניו בלבו להודיעה סני. אלא ה"מ מהו דתימא בע' שיפרש בפיו בהדיא קמ"ל כיון דנזיר עובר לפניו קרי ביה פיו ולבו שוין אבל אם אין נזיר עובר לפניו אפי' אמר בלבו היה כך כיון דלא מוכחא מלתא לא קרי' ביה פיו ולבו שוין. ודילמא אתנאה לפניו במצות דנזיר ודאי לא הוי ואפי' ספק כדפרשתי לעיל: אמר שמואל שתפוס בשערו. אבל נזיר עובר לפניו לא מהני אלא דוקא כשאומר אהא דאיכא לספוקי בו בנזיר או בתענית דמשמע יהא גופי מחענה או נזיר. וכיון דנזיר עובר לפניו מוכח שהוא רוצה שיהיה גופו כמוהו אבל אהא נאה דאיכא לספוקי בלשון נאה אם להתנאות במצוה אין הוכחה במה שנזיר עובר לפניו כיון דאין הספק אלא בלשון נאה אבל במה שתפוס בשערו איכא הוכחה דלהתנאות בשערו דאמר ולא בע' שיאמר בלבו היה דהוכחה גמורה הוי מה שתפוס בשערו אפי' יאמר בלבו היה לא מהני דלא מקרי פיו ולבו שוין כיון דליכא הוכחה כלל. הדא מילתא דעבירה דאמרי' לי' נאה. כלומר אסור הוא לנזיר כדאמרינן פ"ק דנדרים בנדרי רשעים נדר בנזיר ובקרבן בנדרי כשרים לא אמר כלום. ואית דגרסי הדא מילתא דעבירה דאמרי' ליה נאה. כלומר מי הוי דבו שרגילים לעשות וראוי לעשות דקרי ליה נאה:

ח) חסר כאן וכ"ל אין הפירוש דקמ"ל דלא בעינן דוקא בעינן ועוד אי לא בעי וכו'.

מסורת הש"ס

ג) ומנמות כ: ופ"ק), ב) קדושין ה: ג) [פס ופ"ק נדרים ה:], ד) שבת קנב: ע"ש סוטה יא: מכילתא פ' בשלח, ה) [ומדבר יז], ו) [ע"ש ד"ה כל כינויין], ז) [דף ג.], ח) [דף ה:], ט) [לקמן לד.], י) [נדרים לח:], כ) [וע"ע תוס' ב"ק לא: ד"ה אלא שניער ותוספות תענית יח. ד"ה אמר], ל) שיך לדף ג.

תורה אור השלם

1. עֲזִי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ אֱלֹהֵי אָבִי וַאֲרֹמְמֶנְהוּ
שמות טו ב

נוסחת הריב"ן

ח) ת"ג משום לאוקמי לה מילי דהכהנא מתני' לא מפרש מהכהנא דשליח בריש: משחלי ליה מלי דאמר בריש: אלא הכא דאוקמי מילי לפרוש כנויי בריש: ב) מדקתני: ג) דמדקא: ד) בנדרים כ: ה) דעיקר דרשא לא אתא כי' ותיכנא בריש לימא: ו) לא הויין ידים: ז) (כגון גבי כו' הוכחה בתקלא) ליתא בכ"י: ח) ולא אמר אהא נזיר ת"ש ליכא למיקם ותיכנא (ולא הי הוכחה כלל) ליתא: ט) היה: י) לאמעמא: כ) שהיהיר: ל) דהכי: מ) אמר שמואל כגון שתפס בשערו ואמר אי נאה. אהא אעפ"ה דאמר אי נאה. נ) אמר שמואל. ועי' אי"מ.

הגהות הב"ח

(א) נב' לא הויין ידים אמרי אין ודאי כזמן וכו': (ב) שם אבל אם הנזיר כל"ל ותיכנא ודאי נמחק: (ג) שם ואמאי אתנאה לפניו: (ד) רש"י ד"ה אלא התם לפרוש כינויי: (ה) ד"ה מילתא מילתא דעבירה היא ואמרינן: (ו) תוס' ד"ה ה"ג וכו' ויש ספרים דגרסי אמרי לא עובר לפניו הוויין ידים אבל כזמן: (ז) בא"ד שאין הנזיר עובר לפניו לא הוויין ידים והכי פירושו: (ח) בא"ד דשמואל לא כעי ידים מוכיחות וקשה מפ"ק דקידושין דהתם קאמר שמואל הרי את מקודשת: (ט) ד"ה ה"ג דמנוסא דף מו ע"ב כתבו התוס' כדבור גמר בלבו דלשמואל אף בנדר ושבועה כן הדין דצריך לחודיא בשפתיו והכא דקאמר אהא לא משמע כלל לשון נזירות אם אין הנזיר עובר לפניו ולאו משום כי יפליא: (י) ד"ה ה"ג מהו דתימא בעינן פיו ולבו שוין קמ"ל ולא גרסינן דלא בעינן דהוי משמע דלא בעינן כל"ל: (כ) בא"ד ואמר בלבו נזיר אין כל"ל ואות ד נמחק:

הגהות התוספות

1. ל"ל דאפילו. 2. תיכנא נזיר נמחק. 3. ל"ל אבל אין. 4. ל"ל וכדאמרינ. 5. תיכנא עליו נמחק. 6. ל"ל נזיר עובר. 7. ל"ל ואמר אנאה. 8. ל"ל הריני נזיר לא אמר. ותיכנא הרי נזיר נמחקות. 9. ל"ל כמלי דכתב בתר הכי אמר. והוא הסופר ותמ"ב מה"ד אמר שמואל.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com